

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
19 novembre st. v.
1 decembrie st. n.

Ese in fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principala 375 a.

Nr. 47.

ANUL XXV.
1889.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl ; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Eminescu și poeziile lui.

(Incheiere.)

Al doilea pas este introducerea, cu totul particulară poeziei lui Eminescu, a unor rime noi, formate din împreunarea cu un cuvânt prescurtat după felul caracteristic al limbei românești său din două cuvinte :

Pe-atunci erai tu singur, încât me 'ntreb in *sine-mi*;
Au cine-i Țeul cărui plecăm a noastre inemi ?

*

Și decă stele bat in lac
Adâncu-i *luminându-l*,
E ca durerea mea s'o 'mpac
Inseninându-mi gândul.

*

Sus inimile vóstre ! Cântare *aduceți-i*,
El este mórtea morții și invierea vieții.

*

Să cer a tale daruri, genuchi și frunte *nu plec*,
Spre ură și blăstēmuri aș vré să te induplec.

*

Traiu lumea, dragă tată,
Cine vor, aceia *lese-l*,
Dară sufletul mi-e vesel.

*

Óre ochii ei o mint;
Séu aievea-i *adeveru-i* ?
Flori de tei ei are 'n *péru-i*.

*

Când luna trece prin stejari,
Urmând mereu in cale-și,
Când ochii tei tot încă mari
Se uită dulci și galeși ?

*

Dela Nistru pân' la Tisa
Tot Românul *plânsu-mi-s'a*.

*

Fericéscă-l scriitorii, tótă lumea *recunóscă-l* —
Ce-o să aibă din acestea pentru el bétrânul dascăl ?

*

Ieóna stelei ce-a murit
Incet pe cer se sue :
Erá, pe când nu s'a zărit,
Ađi o vedem, și *nu e*.

Inse unde inovația lui Eminescu in privința rimei se arată in modul cel mai neașteptat, este in

numele proprii luate din diferite sfere de cultură și introduse in modul cel mai firesc in versurile sale. Se știe, ce riscată este intrebuintarea numelor proprii in poezia lirică, și intr'o veche cercetare literară a noastră câteva exemple inspăimântătoare. Eminescu inse a știut să se foloséscă de ele cu măiestrie, și tocmăi aceste rime sânt dintre cele mai frumoșe și mai bine primite ale lui.

Ca să véd' un chip, se uită
Cum alérgă apa 'n cercuri,
Căci vrăjit de mult e lacul
De-un cuvânt al sfintei Mercuri.

Ca să iésă chipu 'n față,
Trandafiri aruncă tineri,
Găci vrăjiți sânt trandafirii
De-un cuvânt al sfintei Vineri.

*

Ce ? să 'ngâni pe córdă dulce, că de voie te-ai adaos
La cel cor ce 'n operetă e condus de Menelaos ?

*

Cu murmurele lor blânde un izvor de *horum-harum*,
Căștigând cu clipocélă *nervum rerum gerendarum*,
Cu evlavie adâncă ne 'vêtau al minții scripet,
Legănând când o planetă, când p'un rege din Egipt.

*

După vremuri mulți veniră, începând cu acel óspe,
Ce din vechi se pomeneșce, cu Darius al lui Istaspe.

*

In isvórele bétrâne pe eroi mai pot să caut,
Au cu lira visătoare or cu sunete de flaut,
Pot să 'ntimpin patrioții ce-au venit de-atunci incolo ?
Inaintea acestora tu ascunde-te, Apollo !

*

Dintr'aceștia țera noastră își alege astăzi solii !
Ómeni, vrednici ca să șéđă in zidirea sfintei Golii.

*

Remâneți in umbră sfântă, Basarabi și voi Mușatini,
Descălecători de țérá, dătători de legi și datini.

*

Pătimaș și îndărătnic s'o iubești ca p'un copil,
Când ea-i rece și cu tóne ca și luna lui april ?
Inceștând a tale brațe tótă mintea să și-o pierđi,
Dela creștet la picióre s'o admiri și s'o desmierđi
Ca pe-o marmoră de Paros séu o pânză de Coreggio,
Când ea-i rece și cochetă ? — Ești ridicul, ințelegi-o !

*

Cu durerile iubirii
Voind sufletu-mi să-l vindic,

L'am chemat in somn pe Kama —
Kamadeva, ȕeul indic.

După o aşá incordare, după o aşá »luptă dréptă« pentru a turná »limba veche in formă nouă«, nu ne vom mirá, cá a putut ajunge Eminescu pe de o parte la aplicarea sigură a unor forme rafinate in *oda in metru antic*, in *glossa* şi in admirabilele *sonete*, pe de alta la cea mai limpede expresie a unor cugetări de adâncă filosofie, pentru care nu se găsiá până atunci nici o pregătire in literatura noastră. Cáci palidele imitari ale monológelor din »Faust« şi din »Hamlet« séu ale reflectiilor mediocrului Aimé-Martin, din care se găesc urme in incercările literare după 48, nu pot intrá aici in comparaţie.

Áncá in primele poesi ale lui Eminescu, cum e *mortua est, melancolia*, de altminteri aşá de imperfecte, se întélesc strofe ca acestea :

Ş-apoi cine şcie, de este mai bine
A fi séu a nu fi? dar şcie or-cine,
Că ceea ce nu e, nu simte dureri,
Şi multe dureri-s, puţine plăceri.

A fi? Nebunie şi tristă şi gólá ;
Urechia te minte şi ochiul te 'nşélá ;
Ce-un secol ne ȕice, ceilalţi o desȕic —
Decât un vis sarbel, mai bine nimic.

Credinţa rugrăveşce icónele 'n biserici —
Şi 'n sufletu-mi pusese poveştile-i feerici,
Dar de-ale vieţii valuri, de al furtunei pas
Abiá conture triste şi umbre-au mai rămas.

Dar deplina stăpânire a formei clare pentru cuprinsul unor asemenea idei o arată Eminescu in poeziile din epoca sa cea adevărată :

Să cer un semn, iubito, spre-a nu te mai uitá ?
Te-aş cere dór pe tine, dar nu mai eşti a ta ?
Nu flórea vestejitá din pèrul teu bálai ;
Căci ultima mea rugă-i : uitării să me dai.

La ce simşirea crudă a stinsului noroc
Şă nu se sting-asemeni, ci 'n veci să stea pe loc ?
Tot alte unde-i suná aceluiaş pèriu ;
La ce statornicia părerilor de reu,

Când prin acéstá lume să trecem ne e scris,
Ca visul unei umbre şi umbra unui vis ?

Cu mâne ȕilele-ţi adaugi,
Cu ieri vieţa ta o scađi,
Şi ai cu tóte astea 'n faţa
De-apururi ȕiua cea de ađi.

Când unul trece, altul vine
In astá lume a-l urmă ;
Precum când sórele apune,
El şi resare undeva.

Se pare cumcă alte valuri
Cobor mereu pe-acelaş vad,
Se pare cumcă-i altá tómná,
Ci 'n veci aceleaşi frunđe cad.

Vremea trece, vremea vine,
Tóte-s vechi şi noue tóte ;
Ce e reu şi ce e bine,
Tu te 'ntrébá şi socóte.
Nu sperá şi nu ai témá :
Ce e val, ca valul trece ;

De te 'ndémná, de te chiamá,
Tu remái la tóte rece,

*

La 'nceput, pe când fiinţa nu erá, nici nefiinţa,
Pe când totul erá lipsă de vieţa şi voinţa,
Când nu s'ascundea nimica, de şi tot erá ascuns,
Când pètruns de sine însuş odihniá cel nepètruns,
Fu prăpastie? genună? Fu noian intins de apă ?
N'a fost lume priceputá şi nici minte s'o pricépá,
Căci erá un intuneric ca o mare făr o razá,
Dar nici de vèđut nu fuse şi nici ochiu care s'o vèđá,
Umbra celor nefăcute nu 'ncepuse-a se desface,
Şi in sine împăcatá stăpâniá eterna pace.
Dar deodat'un punct se mişcă . . . cel întéiu şi singur ! Étä-l
Cum din chaos face muma, érá el devine tatál !
Punctu-acela de mişcare mult mult mai slab ca bóba spumii
E stăpânul fără margini peste marginile lumii.
De-atunci negura eternă se desface in fâşii,
De atunci resare lumea, luna, sóre şi stihii,
De atunci şi până astáđi colonii de lumi pierdute
Vin din sure văi de chaos pe cărări necunoscute
Şi, in roiuri luminóse isvorind din infínit,
Sunt atrase in vieţa de un dor nemărginit.
Ér in lumea asta mare noi, copii ai lumii mici,
Facem pe pământul nostru muşunóe de furnici ;
Microscopice popóre, regi, oşteni şi invètaşi,
Ne succedem generaţii şi ne credem minunaşi.
Muşti de-o ȕi pe-o lume mică de se măsurá cu cotul,
In acea nemărginire ne 'nvelim, uitând cu totul
Cumcă lumea asta 'ntrégá e o clipă suspendatá,
Că 'ndèrètu-i şi 'nainte-i intuneric se arată.
Precum pulberea se jócă in imperiul unei razá,
Mii de fire viorie ce cu raza incetézá :
Astfel intr'a vecíniciei nópte pururea adâncá
Avem clipa, avem raza, care tot mai fine áncá.
Cum s'o stinge, totul pierce ca o umbrá 'n intuneric :
Căci e vis al nefiinţei universul cel chimeric.

*

Acesta a fost Eminescu, acéstá este opera lui.
Pecát se póte omeneşce prevedé, literatura poeticá
română va incepe secolul al 20-lea sub auspiciile geniului
lui, şi forma limbei naţionale, care şi-a găsit in poetul
Eminescu cea mai frumósá infăptuire până astáđi, va fi
punctul de plecarea pentru tótá dezvoltarea viitoare a
vestmèntului cugetării româneşci.

Titu Maiorescu.

Luiza.

— Nuvelă. —

Sedeam in aceleaşi case şi, decá nu me inşel,
Aveam mai aceeaş etate ; ea párea inse cá e cu
doi séu trei ani mai mare ca mine.

Femeile, spre marea lor neplăcere, se trec
mai repede ca bărbaţii.

Luiza avea 12 ani şi párea a fi de 15, prin
urmare o fatá buná de măritat.

Privind-o de aprópe inse, vedeai o copilá ne-
desvoltatá, anemicá, slabá şi fără putere.

Rochia ei cea sáracá, pe care o purtá câte un
an intreg, ghietele fără tocuri, pálăria din cap, cu un
fason ce datá de mulţi ani, o făceau şi mai nebăgatá
in sémá.

Avea pèrul galben şi-l purtá in cea mai mare
neregulá ; rochiile pe ea, erau totdeuna rupte ; nu
cosea un singur nasture decá se rupea.

Adese ori, câte un deget dela picior eşiea la

aerul liber prin pielea ruptă a ghietelor; totdeauna i se vedeau ciorapii rupți sêu cu petice.

La prima vedere își părea așa cum o descriesem, dar, privind-o bine și uitându-te în fundul albastrului ochilor ei, studiând toate liniuțele ce-i desemnau figura, toate amestecurile de culori palide, albe și toate ridicăturile și scufundăturile din fața ei, prevedea, — decă nu vedeai, — o viitoare figură a unei frumoșe, care cu greu inse va scăpa de ftisia prin anemie.

Eră ceva drăcesc în fisionomia ei, ceva pe care-l luai la prima vedere drept urit, dar ce în realitate eră un frumos ciudat; un frumos ce se desvoltă pe fiecare ți, până ajunge un cap de operă.

Am cunoscut pictori cari în fiecă an își modificau portretele ce le aveau în galeria lor; și în fiecă an le adăugau nouă umbre, nouă tonuri, nouă lumini, așa că peste patru sêu cinci ani nu mai cunoșcea portretul pe care-l veduseși odată într'un fel.

Tot așa eră și figura Luizei: un artist ascuns îi modelă fără încetare trăsurile feței, și ea, fără să știe, se pomenia în fiecă dimiță cu nouă daruri.

Cu toate astea eră tot stângace și neingrită; se părea că simțurile frumosului întârziaseră în sufletul acelei fete.

Am cunoscut-o la etatea de care ve vorbii, fiind că locuiam în aceeaș casă. O priviam întotdeauna cu multă temere, prevedeam ceva. În fiecă ți citeam în figura ei nouă schimbări, o studiam ca un fisionomist, spre a vedé decă faptele ei se schimbă odată cu figura. Ochii i se făceau din ți în ți mai mari și nu șciu ce umbre neînțelese încungiurau pleopele, umbre pe cari numai pictorii îndemânatici și geniali le cunosc și le execută. Pe lângă asta, albastrul ochilor luă din ți în ți niște nuanțe fermecătoare, eră genele se increțiau ca și sprincenele. Eră în totul figurei un milion de tonuri, un milion de umbre, un milion de larmece.

Mi-aduc aminte că într'o ți trebuia să-și cumpere haine, eră mare, nu mai mergea cu rochiile vechi și rupte.

Muma sa eră mai săracă decăt își pôte cineva inchipui; eră figura sărăciei personificată, trăia cu o pensie lunară cu care n'ar fi putut trăi nici un căne.

Lucrul mânelor lor le producea și mai puțin. Frumusețea ce se desvoltă în Luiza eră o fericire pentru stomac și o nefericire pentru virtutea lor.

Așteptau ele ceva... căci se păreau că așteptă; da; — dar așteptau ceva teribil, și de aceea nici nu vorbeau și ar fi voit chiar nici să nu se pôtă gândi.

Se părea că șciu, că fatalitatea e ca un trăznet, ce cade când trebuie, să cadă și așteptau numai ca viitorul să întorcă foile grele de plumb ale fatalității și odată întorse să remăe așa pentru un timp ôre-care.

Să ne întorcem la hainele cele nouă ce voia să-și cumpere. Un rënd de haine nu e lucru mare chiar pentru săraci, dar pentru muma Luizei care nu găsisse de lucru o lună întregă, atât ea cât și fata; pentru bătrâna nepulincioșă care eră silită să crească pe lângă Luiza și pe un alt băiat de cinci ani, un rënd de haine eră aproape imposibil.

Dar trebuia cu toate acestea, și bieta bătrână și-a vëndut pensia pentru șase luni, unind la toate acestea economiele ei tôte.

A îmbrăcat-o, a făcut-o frumoșă și a îmbrăcat-o pentru a o da lumii gătită. Trențărôsă n'ar fi fost decăt o fată de stradă, frumoșă dar ordinară; o frumusețe de rënd; ar fi fost întinsă de mânica de cătră servitori și lucrători.

Gătită inse, pôte vorbi cu ea ori-cine, și ori-cine pôte umblă chiar alături cu ea.

*

Au trecut câteva luni de atunci; într'o dimiță m'am deșteptat în sunetu unei tobe, am alergat să vedé ce este.

Muma Luizei contractase împrumuturi spre a nu muri de fôme; i se vindea cu toba tot ce avea în odaie, tot, tot!

Luiza plânga într'un colț, fratele seu cel mic plânga, muma sa privia la toți cu ochii unei femei căreia i s'a luat totul și nu vede lumea decăt cu ochii martirilor și ai desperaților.

Eram mai mulți colegi care poporam acea casă; am fost cu toții atât de induioșați, că ne-am lipsit de întregă noastră pensiune lunară pentru a scăpa atâția nenorociți.

Sărmana bătrână! cum plânga de recunoșcință. Luiza își ascundea ochii în mâni.

Frumoși ochi! Două pietre scumpe ce fără a bate toba la ușa casei ar fi fost în stare să aducă avuția în năuntru.

O! bine făcea de și-i ascundea! Lumea i-ar fi mînjit pré de timpuriu cu privirea sa riđetóre și scărbôsă.

Ce credeți? că mărgăritarele n'ar dorii mai bine să remăe în fundul mării în mijlocul întunericului, decăt să stea la gâtul unei femei de uliță, unei femei murdare?

Am fugit, ne-am mutat chiar, cu toții, din acele case, ne-am dus departe în altă parte a orașului; au trecut mulți ani de atunci. Nu mai șcieam nimic nici de Luiza nici de familia ei.

Intr'o ți inse — eră o ți ploioșă — treceam împreună cu prietinel meu, poetul Emil, pe calea Plevnei și furém întrerupti din convorbirea noastră de zgomotul ce făcea pe stradă un strălucit echipagi.

În năuntru, o femeie frumoșă, fôrte elegantă, sta trîntită pe pernele de atlas albastru picior peste picior.

Eră Luiza.

Pe capra trăsurei, se află pe lângă vizitiu, un lacheu, ca de opt sêu nouă ani, îmbrăcat în haine cu găitanuri, cu galône de fir la mâni și la șapcă, cu nasturi de alamă mari.

Eră fratele ei! . . .

Ne-am oprit în loc și am ficsat-o; ea s'a uitat la noi și a strîmbat din gură. A întors fața în partea cealaltă.

Ne-am uitat la ea, am dat din cap și în loc de salut, trăsura ei ne-a stropit cu noroiu de sus până jos.

Eră atâta noroi pe unde trecea ea! . . .

D. C. Teleor.

Virginiei.

Tu care ne umpli viță de o grea melancolie.
De durere și de chinuri și de-a relelor pustie,
Tu, natură nendurată, — când capriciele tale
Te-ai gândit să-mi pleci grumazul și să me'n povori de jale.
Pentru-ce atunci când însă-ți m'ai făcut s'o vedé pe lume,
N'ai știut cât țin la dânsa, la zimbirea-i și-al ei nume? . . .

Cu păr blond, cu ochii negri, cu privirea ângerescă . . .
Cine-ar fi putut odată de aproape s'o privescă
Și să nu simțescă 'n pieptu-i o iubire de părinte,
Cea mai sfântă dintre tôte, cea mai sfântă dintre sfinte?
Și când ea ți-cea din gură slab și molcom: »tată«, »mamă«.
Cui nu i-ar fi smuls din suflet o iubire fără samă? . . .

Mi-ai luat-o . . . și dór dânsa imi eră atât de dragă
Și-mi eră atât de scumpă, încât viță mea întregă

*

Eră dată ei... Natură! în selbătăcia ta
N'ai voit să ții în samă, n'ai voit a ascultă
Nici iubirea unui tată, nici iubirea unei mume,
Cărora le-ai dat-o ănsă-ți ca să-i fericescă 'n lume.

Dacă tu cu pěr de aur fruntea i-ai împodobit-o
Și dacă pe urmă ărsă te-ai gândit de mi-ai răpit-o,
Pentru-ce atăta farmec ai ascuns în ochii ei
Și-ai făcut ca să reverse așa tainice schintei,
Și de ce așa putere i-ai fost dat ca s'o iubim?...
Ca să ne-o ascunđi pe urmă într'un jalnic țințirim?! ..

Trebuia s'o faci urită, trebuia în ochii ei
Să fi pus mai puțin negru, mai puțin vie schintei,
Trebuia să nu pui farmec în zimbirea ei curată,
Trebuia să-mi iai simțirea și iubirea mea de tată,
Să me faci ca o statuie, peste care vremea trece,
Ca și ea nepăsătoare, neinduplecată, rece.

Dar, se vede, ești prę crudă, prę grozavă, prę cumplită
Și de ori și ce simțire pe deplin desmoștenită,
Incăt umbra de iluzii ce ne scapă prin minte,
Tu o duci în întunec, o ascunđi între morminte...
Și se vede că în tine vecinic nu se mai resfață
Vre-o simțire omenescă, — de și ești isvor de vițetă.

Pentru-ce atunci, natură, n'ai voit cu ea odată
Să curmi firul vieței mele și 'ntr'o grăpă afundată
Să înmormentezi, în tină, pe o fiică și-un părinte,
Pe care-o iubiă, pe care o iubiă așa ferbinte,
Incăt ceriu 'ntreg asupra-i de-ar fi stat să năpustescă,
Din iubirea lui în stare n'ar fi fost ca să-l clintescă.

Blăstemată fii, natură, fiară care ne dai vițetă,
Fiară care dai vieței o poetică dulcetă,
O zimbire drăgălașe de copil, o mândră flóre,
Ca să ne răpești în urmă tot ce vițeta mai scump are,
Să ne lași pustiu negru, fără umbră de speranță,
Fără rază de lumină și desgustul pentru vițetă...

Blăstemată fii, natură, ca să ai un copilaș
Cu pěr blond, cu ochii negri și cu zimbet drăgălaș;
Să-l iubești cum am iubit-o, să te simți că ești a lui
Și să-l dai fără de veste ca pradă mormentului, —
Să simțești durerea unei mume — nu denaturată...
Pôte-i înțelege chinul și durerea mea de tată.

Iași.

V. Negruți.

Francisca de Rimini.

— Tragedie în cinci acte, de Gustav Drouineau. —
(Urmare.)

Scena IV.

Francisca, principele de Scala, Malatesta. Paolo, Dante, Guido, Zordini, cavaleri, dame, valeti, un paj, ducend eșarpa.

Zordini. (Lui Paolo.) Dta intrunești totul, putere, măestrie și cutezanță, — și noi datorim a cântă în versuri victoria dtale.

Francisca. (Aparte.) Cum? premiul luptei a fost câștigat de el! (Zărind un buchet de rose ce-l ține Zordini.) Zordini trebuie pedepsit de îndrăznela lui. (Tare.) Acest buchet este al meu!

Zordini. (Turburat.) Dômnă îl cere...

Francisca. (Sever.) Acesta mi-a fost furat...

Zordini. Dômnă... binevoți a crede...

Francisca. Destul!

Malatesta. (Aparte.) El pare îngrozit, se teme de

furia mea... (Francisca face semn unui paj, care ia buchetul.)

Paolo. (Cu bucurie, aparte.) El nu e iubit!

Malatesta. (Franciscăi.) Împodobește cu eșarpa promisă pe învingătorul, care, cu multă bucurie află că este fratele meu.

Francisca. (Aparte.) O cerule! (Tare.) Am fost totdeuna supusă dorințelor tale; dar, însărcineză pe alții să îndeplinescă această îndatorire. — Să împodobească triumful său?... Dar e prę mult că-l privesc încă!

Malatesta. Ai refuză premiul, câștigat de curagiul său; ar fi a călcă un drept, a-i face un ultragiu... Dômnă, dar te rog...

Francisca. (Aparte.) O turbare!

Malatesta. (Mirat.) Pentru ce te împotrivești?

Francisca. Ai milă!

Paolo. (Aparte.) Ce întemplare!

Guido. Fii îndurător!

Dante. Respecteză pe o femeie!

Malatesta. Inse...

Francisca. Simți-vei o mare plăcere să sfășii inima mea?

Paolo. Frate...

Malatesta. (Aparte.) Ea consimte! (Paolo pune un genunchiu la pământ; Francisca se apropie de el, și îi anină eșarpa, cu emoțiune.)

Malatesta. (Aparte.) Ochii lor s'au întelnit... Paolo s'a cutremurat! Nu me înșelam... nu mai rămâne nici o îndoielă de-acum.

Dante. (Aparte.) Cu ce ochi îi privește Malatesta.

Francisca. (Emoționată.) Mergi! Atotputernicul să te aibă în paza sa! (Înturnându-se la Malatesta.) Stăpâne...

Malatesta. (Cu o turbare ironică.) Asta e totul? Uiți dar obiceiul consfințit, dulcele premiu al luptelor, — sărutarea?..

Francisca. Eu?

Malatesta. Legile cavaleriei îți ordon, dômnă!

Francisca. Ascultă...

Guido. (Încet fiicei sale.) Te rog, supune-te și te stăpânește.

Malatesta. (Aparte.) Paolo, rivalul meu! (Francisca se apropie clătănându-se de Paolo, cere se inclină și caută a conține emoțiunea sa, ea îi depune un sărut pe frunte.)

Malatesta. (Aparte.) Un frate!.. Această sărutare le va fi fatală!

Francisca. Te-am ascultat... Am amuțit ura mea... Dar astă sfortare... (Domnișorei.) Urméză-mi... nu me mai pot nici susține. (Es împreună toate femeile)

Scena V.

Aceiași, afară de Francisca și damele.

Malatesta. (Rețind pe Paolo.) Stăi!

Paolo. Lasă-me.

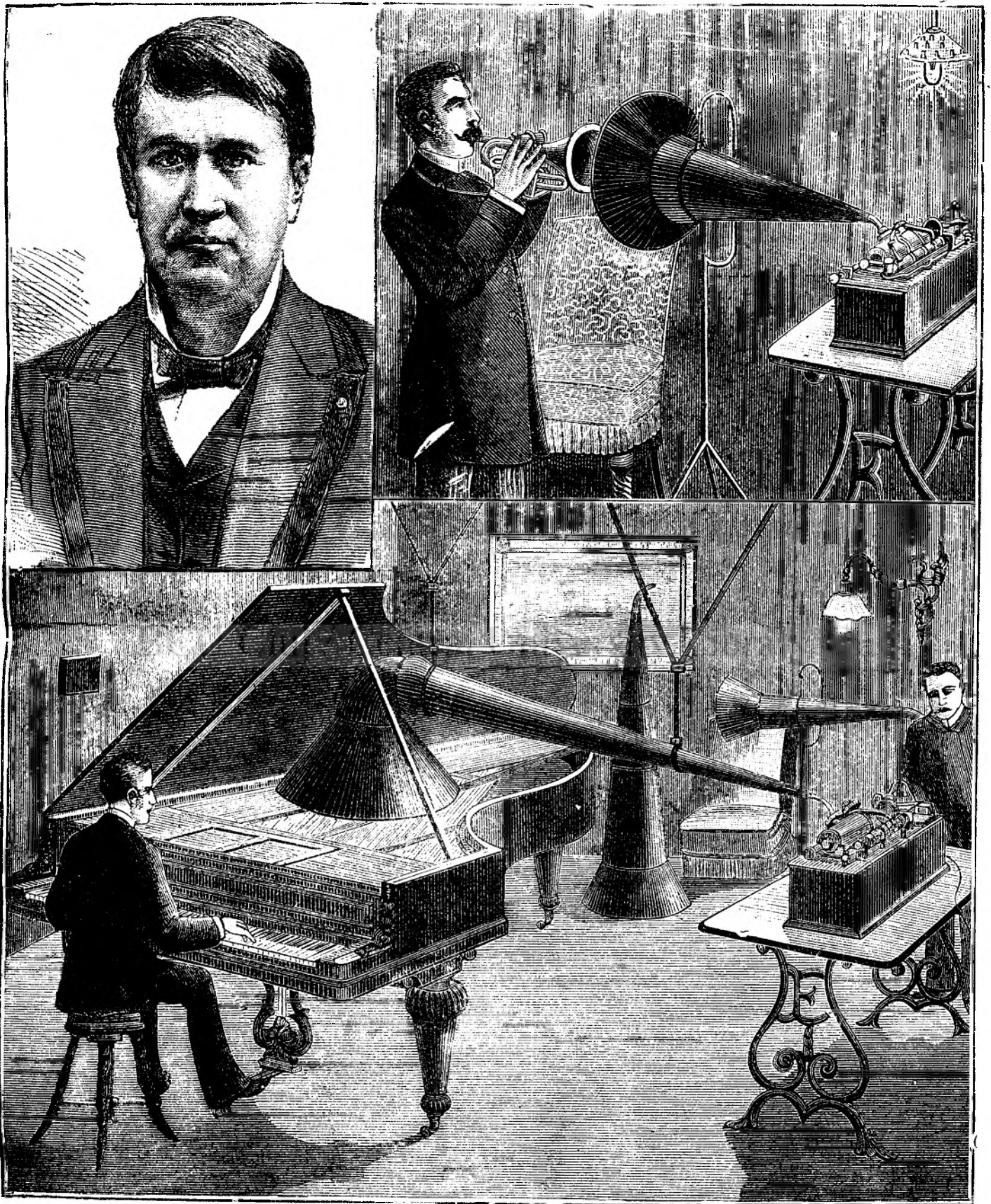
Malatesta. Stăi aici, o voesc. — Cine, departe de Rimini, ar puté fermecă gândirile tale? Fericirea trebuie să renască în inima ta, Paolo; de nu va fi în acest palat, unde pôte fi ea pentru tine?

Paolo. Lângă un frate...

Malatesta. (Cu chin nespus, stringându-i mâna.) Care te iubește, — și care plânge nenoricirea-ți... Cine ar puté mai bine decât mine să pricépă durerea ta? Șcii că e lucru îngrozitor de e insuflă cuiva ură. (Cu un rîs gróznic.) Șcii... spre ce nenorociri ne împinge un demon negru!

Guido. Fiica mea. prin ingrigirile unei gingașe amicitii...

FONOGRAFUL.

Malatesta. Guido, prefer ura inaintea milei ei. O desperare de morțe va consuma totă viața ce mi-a mai ramas. (Lui Paolo.) Ea te ureșce, frate, și . . . eu te invidiez.

Dante. Ascultați, domnilor! Eu sunt obicinuit de a spune adevărul, cu liniște, tuturor nobililor mari in castelurile lor chiar. Paolo, purtând falangele vostre resboinic, incungiuură odinioară drapelele lor cu gloria sa; Roma pōrtă amintirea isbândilor lui; pentru ce să-l opriți in mijlocul pericolului? Departe, departe acel vël negru ce pluteșce deasupra capului seu! Tribunalul de sigur că se pregăteșce să-l aresteze. Cu legile lui, — nimic și nimeni nu e la adăpost; inlăturați-i furia printr'o plecare tainică. Lăsați lui Paolo destinul seu inalt, și armele sale nici odată nu se vor întōrce in contra vōstră; pășiți spre datorile vōstre sfinte, fiți rivali de glorie, ér nu dușmani.

Guido. Aprob cu bucurie acest sfaț ințeleptesc; Paolo trebuie să se întōrne pe malurile Greciei; el a zdrobit tãria casei nōstre, Bertold; acum, repaosul fiicei mele și chiar al meu, cer acēstă plecare.

Dante. Da; pericolul e aprōpe; teme-te Malatesta de furia resbunătōre a tribunalului. De va muri el, umbra lui, apãrēnd la cãpãtēiul teu, îți va dice: »Tu m'ai ucis!» Iiua, cãnd mesele vor fi gãtite pentru bancheturi, o fantomă invēluită se va aședă in fața ta; și aste haine bogate, semn al unui rang nobil, indată, Malatesta, se vor pētă de sãnge.

Malatesta. Poete, taci! . . . Toți fug de mine și me desprețuesc, — fratele meu, — soția mea . . . Și totuș mai respir încă!

Guido. Fiica mea a fost intotdēuna credincioasă datoriei sale, și nu poți să ai vr'o bãnuielă . . .

Malatesta. Vai! Me tem că am!

Dante. Ingãduēșce plecarea lui.

Malatesta. (Aparte.) Să-i ingãduesc? . . . El e fratele meu; plecarea lui numai pōte să-l sustragă dela o lovitură . . .

Paolo. (Aparte.) De ce regrete amare me simt pētruns . . .

Malatesta. Fie! să plece!

Dante. (Repede.) In acēstă clipă chiar.

Intendentul. (Intrând.) Mēsa e gata. (Intră Francisca, palidă, incungiuurată de seniori, dame și valetți, și pare a da ordine.)

Dante. (Lui Paolo.) Să plecăm imediat.

Malatesta. Banchetul nostru nu pōte avē loc fără Paolo; el trebuie să remăe. (Franciscăi.) Locul invingētorului este lângă dta, dōmnă. Aidem!

Scena VI.

Aceiași, un curier, ômeni de ai închisității.

Curierul. (Cu o hãrtie intr'o mână și o baghetă in cealaltă.) In numele lui Dđeu! prelații au aflat că doi capi ai gibelinilor, ce au intrat in oraș, gãsesc un vinovat adăpost in castelul acesta. Legea cere ca ei să fie judecați de tribunalul sacru. (Lui Malatesta.) Fiu al lui Malatesta, duce, cu zel creștinesc, ti-vei spriginul Romei? Voi toți ce ve temeți de Dđeu, arãtați-mi pe acei ațitãtori nevrednici. (Desfãcēnd un pergament.) Numele lor sũnt: Paolo, — lovit de afurisenie . . .

Paolo. Eu?

Curierul. Și Dante Alighieri, scãpat din temnițele Florenței . . .

Dante. Eu sũnt. Nu mai am patrie. Dar pentru ce mai espuneți furiei judecãței vōstre pe un serman proseris, ce rãtãceșce in lumea largă, și care pedepseșce pe rivalii sei inșirând la versuri? Eu inlãțișez aici pe surguniții din Florența; in inimele nōstre

nãșcea speranța: — respectați dar un partid, care, de și astãdi resturnat, — mână va fi invingētor. — De ve supērã aflarea mea intre aceste ziduri, eu plec; am invēțat dela Homer să inving nenorocirea; decã n'am geniul seu, n'am cel puțin mãndria; curagiul meu e mai mare decãt indērētnicia mea. — Voi me alungați! Dar e, pretutindenea in Italia, un cer curat, seri frumōse, unde nenorocirea se uită. — Inhide-veți in curēnd Italia pentru pașii mei? imi remãne Franța, unde pãnea nu-mi va lipsi. — Deci, nu ve voi urmã.

Principele. (Aparte.) Bine!

Francisca. Mōrtea lui . . . se pregãteșce . . .

Paolo. Me duc să pun capul meu inaintea tribunalului de sãnge.

Francisca. (Aparte.) E perdut!

Malatesta. (Cu ironie.) Remâi! iau totă raspunderea asupra mea: sentimentele de inimă sũnt mai puternice decãt legea. (Curierului.) Alerg la tribunal, dupã cum onōrea mea o cere; și nu-i voi da sãngele ce el imi cere. — Nu cumva pentru a fi cineva guelf, trebuie să aibă o inimă de uliu? — Pe sfântul Petre! sũnt duce, principe, suzeran, și castelul meu, intocmai ca și o biserică, trebuie să fie un adăpost sigur pentru cei nenorociți. — Eșiți; sũnt sãtul de a me unı la furiele vōstre. (Aparte.) Cãnd sũnt atins, — eu, — nu mai voi să me resbun, ci pedepsesc!

Guido. (Lui Malatesta.) Ar fi mai bine să cerem mila prelaților. (Aparte.) Cãtã să-i pregãtesc fuga . . .

Malatesta. (Aparte.) Se apropie resbunarea mea. (Toți se pun la mēsã; Malatesta ia mână Franciscai și a lui Paolo, și îi conduce la locurile lor.)

Principele. (Aparte.) Să-i scap! ce onōre! pericolul lor e sigur. (Incet lui Dante.) Am să-ți spun un cuvēnt in oratoriu, dupã eșirea dela mēsã.

(Cortina.)

(Va urmã.)

N. A. Bogdan.

Un mort inviat.

— Narațiune istorică de m. —

Gn anul 1400 ângerul negru al pestilenței ș-a fost intins aripele-i intunecate asupra intregii Europe. Cu tōte acestea nicãirea nu grasã pestilenția mai grōznic, ca in Florența.

Când spaiima de acēstã bōlã își ajunse in oraș culmea, se inbolnãvi de-odată și frumōsa Ginevra Agolanti din casa de Almieri.

De abiã trãise patru ani cu Francesco Agolanti, și étã, cã in flōrea tinereței și a frumșetei o dobori la pat acēstã bōlã infricoșată. Și sērmana, de și fusese cea mai frumōsã femeie in Florența, cu tōte acestea nu trãise chiar de tot fericitã cu bãrbatul, dupã care fuse mãritatã numai din asprul mandat al tatãlui seu. Și acēstã pentru aceea, cãci ea iubiã cu patimã pe Antonio Rondinelli, cãruia i dãduse deja de mult inima.

Superbul patrician de Almieri inse, mai bine ș-ar fi dat fiica la mōrte, decãt de femeie dupã un descendent din plebeii aceia, cari ațitãrã poporul la 1343 in potriva nobilimei.

Ginevra, necutezând să se opunã tatãlui ei, își insoți la altar soțul cu inimã infrãntã, ingropându-și frumōsele suveniruri ale tinereței in adãncurile inimei. De atunci trãi patru ani in morosul castel al soțului seu, pãnã cãnd bōla doborind-o la pat, îi curmã viața.

În acestea timpuri de durere, prima și cea mai de căpetenie datorie ce o aveau cei rămași în viață, era, de-ași înmormânta mortul cât mai iute, nepermîțându-le legea, decât cele mai neapărate solemnități bisericăse; ba, adese-ori cei săraci își puneau de-auna morții în stradă, de unde apoi îi transporta carul mortuar.

De aceea nici Francesco Agolanti nu făcî vorba multă cu femeia sa, ci, după vre-o câteva ore de când își închise ochii, frumoasa Ginevră era deja înmormântată în cripta străveche a Agolanti-lor, de și nefericita femeie necum să fie mortă, dar nici nu fusese barem cuprinsă de pestilenție. O apucară simplaminte, numai niște colvulsii, cari îi produsera leșinarea, dar din care se trezi după scurt timp dela înmormântare. Din fericire consăngeni nu-ș mai luara osteneala să o mai așeze în sicriu, ci învălînd-o numai în un giulgiu, o lăsară în criptă.

Când îi reveniră simțirile, spre spaima sa, se vădu în un întunec nepetransibil, și umedul și recele aer al mormântului îi atinse fața. Sonoru-i strigăt de ajutor se refrânse innădușit în liniștea profundă a criptei, făcîndu-o prin echoul seu, se presintă înfiorătoare realitate.

După efortări mari reuși în fine, a se desface din giulgiul care i cuprinsese toate membrele, și liberă de astă-dată, sbiera din toate puterile după ajutor. Dar și acum profunda tăcere a morților i fu răspunsul. Echoul refractat i rîse satiric la urechi, și apoi liniștea mormântului o cuprinsese erăș.

Dar acum zări de-odată o rază de lumină care devinia din ce în ce tot mai luminosă. Mergînd tot încet și tot pipăind cu mâinile, se îndreptă într'acolo de unde vîniă lumina. Inse de-odată se lovește în ceva, și inspăimântându-se se retrage. După puțină pauză, își luă din nou curaj și fricosă își întinse mâinile spre acel obiect necunoscut; care se convinse apoi că nu-i altceva decât un lemn tare uscat. Cercînd apoi tot cu mai mare cutezare, observă, că mâinile-i atinseră treptele unei scări, care de bună seamă duce într'acolo de unde vine lumina.

Și atunci prin creerii sei trecu o rază de speranță... Cugetîndu-se inse puțin, era mai să despezeze. Ce i-ar și folosi de ar ajunge la deschidetură — se întrebă ea — decă nu va avé putere să mișce din loc marea pîtră ce o astupă?!... Cu toate acestea nu-și pierdu chiar de tot curagiul. Încet și tremurînd pașia de pe treptă pe treptă până ce ajunse deasupra criptei unde conchise că se află deschidutura. Încă un paș și ochiul seu putu privi liber în aceea: Pe cerul întins și sênin luna lumină cu raze de argint.

Pentru ca să-și pôtă da inse bine sêmă că unde se află, privia afară cu mare grije. Înaintea deschideturii ea observă o linie lungă și nêgră. Era un turn.

Acum apoi toate i veniră în minte. Linia aceea era turnul dela capela morților din cimiterul Florenței, era ea, e îngropată de viuă de bună sêmă în o criptă aședată în partea din spre mîdădi dela biserică. Își aduse apoi aminte că aici e locul de înmormântare a familiilor patriciane din Florența; — o șciea tare bine acêsta, căci ca fată tineră, cu amicele sale respiraseră adese prin impregiurimea aceea recele dar curatul aer de sêră.

Un cuget de scăpare se născu acum în sufletul seu. Își aduse aminte din suvenirile sale, că mormintele de aici, nu-s coperite cu pietrii mari pătrate, ci unele rotunde de un diametru de abia de doué picioare. Și astfel nici pîtră dela ușa mormântului ei nu va fi mai mare, și dór i va fi cu puțință ca să o delătore.

După multe și mari efortări i succese în fine a apucă pîtră astfel, încât să o pôtă mișcă din loc cu ușurătate. Se mai încercă apoi încă odată și spre marea sa bucurie, pîtră fu delăturată cu totul dela intrare.

Și acuma înaintea ochilor sei i sta deschisă calea, spre a trece din imperiul morților în a viilor. Încet și lin eși apoi din închisore și pași pe locuri bine cunoscute.

Spațioasă piață era pustie și părăsită, ca și mormîntul pe care de abia îl părăsise. Și apoi în vreme ce se cugetă că ce să facă mai întîiu, niște nori suri astupară cu totul luna, apoi urmară niște picuri mari de plôie, astfel încât peste scurtă vreme, bieta Ginevră acoperită de abia cu un lînțoiu subțire, tremură în toate membrele sale.

Îngrijată și șovăitoare ea privi odată până în capăt strada cea tăcută, și apoi porni spre ași căuta bărbatul. Ținîndu-și strins lângă membrele-i rēcite lînțoiul umed, aprôpe leșinată scoboria treptele de marmoră ale pieței, și apoi, ca și un persecutat, tot trăgîndu-se prin umbra caselor, ajunse în fine la palatul Agolanti-lor.

Ajunsa aci bătî în pörtă, mai întîiu fricosă, apoi tot mai tare, până când în urmă după lungi așteptări Francesco Agolanti se arătă la feresta din etagiu, spre a vedé cine e acela, care conturbă noptea așa de tîrdu liniștea căsei și a vecinilor.

— Eu îs, Francesco, eu Ginevra ta! Eu, femeia cea nefericită! Deschide pentru numele lui Ddeu!

Inse Francesco cređînd că înalta figură albă, îmbrăcată în lînțoiul cel lung, nu-i altceva decât sufletul repausatei sale femei, necum să-i deschidă pörtă, dar făcîndu-și încă câteva cruci și murmurînd o rugăciune se trase repede dela ferestă și se puse înfricat în pat.

Vedîndu-se respinsă de aici, se îndreptă la bêtânul seu tată Bernardo Almieri, dar și aci fu considerată ca o fantomă și respinsă. Desperată se duse apoi la casa nașului seu, unde de asemenea o păți. Toți se temeau să o primescă în casă, de tēma ca să nu le causeze vre-un reu. Alungată de toți, respinsă de pretutîndenea, sêrmana femeie era cât pe aci să se reintorcă erăș în biserică, dar de-odată în sufletul seu apărî figura visurilor sale din tinerețe: apărî Antonio Rondinelli, iubitul seu. Ore el încă o va respinge? El, care atât de mult o iubise? La acest cuget, de a se adresă cătră iubitul seu, înima i bătea cu putere, simția că mai are atâta curaj, ca să înfrîngă toate pedecile ce i-ar sta în cale. Își adună dar pentru ultima oră toate puterile, pentru de a merge la Rondinelli și ai cere adăpost.

Bătînd încet la ferestă, sêrmana femeie dîse cu voce ridicată:

— Eu îs, Antonio, eu Ginevra! Nu me cunoști? Bărbatul și tatăl meu m'au alungat dela locuințele lor, vei fi și tu așa de făr-de-inimă, și nu me vei adăposti?

Dar tinerul de abia auđi vocea-i plăcută și pe dată alergă pe trepte în jos, pentru ca ênsuș să deschidă iubitei sale. Pe el nu-l reținea nimica; nu-l reținea nici o frică; căci, ce-i păsă lui de toate furiile morții la auđul acestui viers?... Apucîndu-o dar în brațele sale, grăbi în casă spre a o da în grigea mamei sale.

După ce Ginevra, în urma unei îngrijiri bune, se restaură puțin, povesti istoria sa. Antonio șciu îndată ce e de făcut. De abia se iviră dorile și pe dată se grăbi la biserică spre a astupă cripta și a face să dispară ori și ce urmă a acestei aventuri înfiorătoare. Din partea lor consăngeni Ginevrei se temeau să spună măcar o vorbă din visita nocturnă ce o avură

și astfel peste scăparea Ginevrei se lăsă un vël des. Și, pecând ea, în casele lui Rondinelli își recăpătă puterile, pe atunci totă Florența eră deplin sigură de mörtea ei.

Ce eră de făcut acuma? Cum să se pună odată capët acestei stări de lucruri, pe cari nu le mai puteau suportă?

În fine Rondinelli se decise să mērgă la oficiile civile și să cēră permisiunea de a se căsători cu Ginevra Agolanti. În rugarea sa aminti totodată și aceea, că purtătōrea acestui nume murise și se înmormētase deja de multă vreme. Mai adause, că bärbatul, tatăl și moșul inviatei, o alungară bruse dela casele lor, susținēnd cu cerbicie aceea, că ea a murit.

Autoritatea civilă decise pe bazele acestea, că Ginevra Agolanti după lege și drept într'adevăr e mörta

și astfel e liberă de a se mărītă după Rondinelli, decumva se invoieșce la aceea.

Amoresații nici nu șovăiră mult și peste scurt timp mărturisiră înaintea altarului simțemintele inimilor lor, fără ca consăngenii Ginevrei să fie făcut ceva obiecțiune. Astfel ei trăiră încă mult timp ca bärbat și femeie.

***

Cine nu crede acestea intēmplări miraculoșe, pe cari le-am povestit aci, n'are decăt să cetēscă memoriile familiei Rondinelli, unde se află espuse acestea din cuvēt în cuvēt. Ba i-o va spune acēsta și strada strimptă din Florența, care pōrtă numele de »ulița mörtei«, fiind că pe acēsta o percurse mai intēiu Ginevra după eșirea sa din criptă.

Aurel C. Domșa.

Șapte zile la espoșiția din Paris.

Diua I.

Am sosit la Paris diminēța, și urcându-me la gara de l'Est în birjă i-am spus birjarului să me ducă la Bulevardul St. Michel 41, unde șcieam pe vechiul meu amic din Pesta, Ocaș, și mai șcieam că acolo se află și un »birt român.« Bulevardul Sebastopol te duce dela gara de ost drept la riul Seina, și dincolo de acēsta se începe Bulevardul St. Michel, care percurge quartierul latin.

După mănătura nezdărană a birjarilor bucureșceni, mi se părea aci că merg ca într'un car cu boi, căci birjarul francez și de ar vrē, nu pōte mână tare și de multe ori îi admiram istețimea cu care se strecură printre trăsurile colosale de tovar, printre omnibusurile cu roți urieșe și în totul mai nalte decăt un car cu fēn, și printre tramway-uri, mai avēnd apoi a ține cont și de publicul ce se strecoră printr'acest hal de trăsuri ca printre urechile acului.

Ajungēnd la Seina, care între sus numitele bulevarde are o insulă cu edificii monumentale ca frumoșa biserică »Notre Dames«, ospitalul »Hôtei Dieu«, palatul justiției și altele, și trecēnd primul și al doile pod, numai decăt mi se deschise privelișcea spre turnul Eiffel. În dorile abia revērsate mi se părea acest turn atât de delicat ca o jucareia de bețe clădite una peste alta în formă de turn, și dubitam că în vērful lui pot sta de-odată 800 de persoane, oficiu telegrafo-poștal, prāvāliore etc., ēr în culmea vērfului un tun și în etajele de jos restaurante, biroul jurnalului »Figaro«, casa Eiffel unde autorul crede că va locui retras vr'odată, prāvālii, și un numer de persoane mult mai mare decăt în vērful. Tōte astea nu mi le puteam inchipui până nu le-am vēdut cu ochii mai târziu.

Am tras deci la Grand Hotel Dacia, o casă cu șapte rēnduri, precum este majoritatea caselor din Paris. Aci pretenul meu avēnd și alți musafiri cari așteptau Ciceronatul seu, mi-a dis că aflu ușor espoșiția și singur punēndu-me ori în birjă, ori pe tramway séu omnibus, ori pe vapor (bateau) și în fine și per pedes nefiind tocma departe. Ca să am și orientare mai bună, am ales modul de transport din urmă, nu dōră că aș fi voit a economisī 10—30 ct. (4—12 cr.) sumuliță neinsemnată pe care erai dus în tot momentul la și dela espoșiție.

Pe cum me îndreptase amicul meu, am ajuns

intēiu la esplanada invalidilor unde eră partea în aparență mai puțin însemnată a espoșiției, dar pentru mine cea mai importantă, precum se va vedē din următōrele.

Prețul biletelor ce se vindea la ori care pōrtă a espoșiției de o mulțime de bāeți, ōmeni mari și femei, scāduse dela 1 fr. la jumētate de franc.

Întrai și căutând a me orientă printre pavilōnele multe, mari și mai mici, observai pe acelea cu insignele *crucei roșii*, deci intrai intēiu aci și-l visitai. Adjustarea, aranjarea eră perfectă, încat în acel moment ar fi putut funcționă, ba chiar și lucrau niște surori de caritate la (șarpie) scame, bandaje și alte asemenea. Lingeriea model, instrumente chirurgice cât se pōte de complete, până și ochi arteficiali putui observă între aceste instrumente. Trecēnd din salon în salon am dat și de un atelier în care se lucrau și alte obiecte de proteză, precum mâni și piciorē artificiale. Francesii șciu să facă efect, un om fără mână drēptă adevă cu mână drēptă de lemn, lucră la mâni și piciorē de lemn, și nu e ușor a manuă o artă așă grea numai cu o mână și încă cu stānga, dar acine puturām convinge de: »Voeșce și vei putē.« Bucătăria de »campanie« a *crucei roșii* esemplară, vagōnele de transportarea rāniților cu paturi suprapuse erau tōte la rēnd, farmacia și biroul medical eră în vagōne. Tōte acestea erau espuse de societatea a caritabelor dame franceze. Nu departe de aci mai erau și alte pavilōne a altei societăți caritabile de dame franceze, mașine de ventilat aerul de prin spitale, cuptōre campestre pentru pāne, trāsuri de transportat bolnavii, corturi etc.

Secțiua de igienă și asistentă publică eră aședată într'un pavilion mare. Aspect curios avea coșul de lemn (un cilindru care se invērtia pe acta sa verticală) cu o deschidētură unde se puneau nounăscuții aflați nainte de 100 de ani și un clopot ce da signalul când se punea acolo sērmana ființă destinată a fi crescută în acel institut; dar asupra simțului omnesc producea un și mai mare efect un chip cioplit al unui alienat din 1789 care drept tratament se află legat de picior cu un lanț gros de fer.

Mergi nainte și veți cum e ađi ținut bietul alienat în Paris, adevă într'o cameră a cărei pāreți sânt blāniți peste tot cu vată și mușama. Dai apoi de altă societate de dame caritabile franceze, de desenul imposant al băilor Aix les Bains, butelie de diferite ape minerale din Franța, apartamente în miniatură de masagiu, de aburi și alte asemenea dela susnumitele băi. Diferite spitaluri cu planurile lor, filtre, între care și a lui Chamberland-Pasteur, paturi și scaune pentru bolnavi, avēnd posibilitatea de a li se da diferite pozițiuni. Tot aci am obsevat și lucruri făcute de orbi espuse, precum perii, scaune im-

pletite și impletituri cu bumbac s'eu alte fire, pe care vr'o doi orbi le făceau naintea visitorilor. Nostimă și interesantă eră secția asistenței publice, adevărată artă moșitului și a creșterii noilor născuți. Aceștia (in formă de păpușe) erau înfășați după diferitele gusturi și graduri de cultură a diferitelor popore, dar mai cu s'ema a diferitelor provincii din Franța. Apoi aparatele de proptire când copiii încep a umblă, dela simplul oboroc desfundat până la actualele aparate cu roți și scaune de ședut pentru mititei.

Higiena morală avea alt pavilion aparte. Principalul scop al acestei secții este: îndreptarea moravurilor mai cu s'ema prin combaterea beției de spirtuoșe și de opiu și a fumatului de tutun. Cum v'edem supraveghet'orea acestui pavilion că cetesc și englezește, imi dete vr'o 30 de publicațiuni in această materie mai t'ote din America. Voi reveni cu altă ocasiune asupra acestui punct.

In alt pavilion am dat de *băi de puțină* (vane) care de care mai frumoșe și confortabile, chiar curg'end apa in ele, încât îți veniă gustul a sări in ele; tot pe aci erau și modele de water closets și alte obiecte necesare la clădirea locuințelor. Dinafară de aceste pavilione erau inșirate mașine agricole, unde am observat și un cuptor pentru arderea cadavrelor făcut de ciment cu o deschid'etură cam cât un sicriu, ăr de desubt tuburi de a produce o temperatură necesară.

Ar fi pré mult a ve enumeră aci și satele de prin Tunis, Japonia și altele ce erau aci espuse, cabina unde se făceau producțiuni fanatiche de punere pe tăișul s'eu v'erful sabiei, unde pentru un franc vedeai chinuri de prin Algeria. Nici despre diferitele osp'etării, lăpt'erii, confiserii, gustări de vinuri spaniole, portugeze etc., despre un vas colosal de lemn din Triest și de m'arime mai ca cel din Heidelberg, despre trenul glisant și alte asemenea nu ve pot scrie aici de aliat.

Am trecut cât se p'ote de repede prin pavilionele de produse agricole ale diferitelor țeri espasante, care pavilione mergeau dealungul queiului d' Orsay dela esplanadă invalișilor tocma până la câmpul lui Marte și invecinatul palat Trocadero, și aci ajuns v'edui in fine turnul Eiffel de lângă baza lui. Me credeam pré obosit de a me urcă in v'erful lui, cu t'ote că acesta eră lucrul cel mai ușor, precum m'am convins a treia di, fiind că in vagonetele suitore ședi comod pe scaun, și numai până la v'erf adevărat stațiunea din urmă trebuie să stai vr'o 5 minute in picioro până sosești sus, unde sosind și se recrează ochii av'end de lucru numai cu distanțe inep'artate. Aceștia am făcut-o in diua III, căci a doua eră cam nour'osă și am folosit-o spre a vedé cele ce ve voi împ'artăși la procsima ocașiune.

Uitam a ve mai spune, că represintantul orbilor mi-a dat in această di alfabetul orbilor, care constă in aceea că pe h'artii gr'ose s'unt sc'ose 1 până la 5 puncte in diferite pozițiuni și aceste puncte represintă cele 25 de litere ale alfabetului, apoi numerile și interjecțiunile, precum și punctațiunea.

Orbii le cetesc apipiindu-le și am fost față când ne-a c'etit pagine intregi cu text pe care ei nu-l șcieau de rost. Astfel s'unt tipărite și cetite și notele muzicale.

Am mai v'edut in această di și globul terestru, care are o circumferență de 40 de metri, corespunđend celor 40.000 de kilometri cât face meridianul pământului. Va să dică e alcătuit pe a milionălea scară, corespunđend fiecărui milimetru unui kilometru. Diametrul globului e de $12\frac{3}{4}$ metri, astfel că trebuie să te urci pe scări, cari șerpuesc impregiurul lui și de v'reai să-l incungiuri sus, te plimbi impregiurul

lui ca pe galeria unui circ. Greutatea metalului intrebuințat pentru acest glob e de 10 tone, ăr a cartoului de 3 tone.

Dr. G. Crăinicean.

Fonograful.

— V'edți ilustrațiunea din nr. acesta. —

Edison, renumitul inventator american, care a inventat și telefonul, a surprins lumea cu o invențiune nouă. Aceștia invențiune se numește: fonograful, care așa dic'end scrie t'ote tonurile și apoi le reproduce ori și când și ori de câte ori. Și nunumai vocea omenescă, ci ori ce musică, ba chiar opere intregi se pot eternisă printr'ensul.

Aparatul constă din un cilindru aședat pe o m'esuță, pe care-l mișcă un curent electric. Cilindrul e inv'escut cu niște lespeși fini și moi de c'eră și la aceste conduce un tub ce prinde s'eu mai bine adună tonurile, in care poți vorbi, trimbiță s'eu a cântă din pian, precum se vede și din ilustrațiunile din nr. aceste.

Pe lespedea de c'eră tonurile așa dic'end se sbeu. Apoi lespedea de c'eră se preparază, ca să se conserve așa ca pun'endu-se de nou pe cilindru și aduc'endu-se in mișcare aparatul, să reproducă t'ote tonurile sbeute intr'ensa, dar atât de clar, atât de lămurit, încât toți să p'otă recun'osce glasul altuia.

Fonograful se va puté intrebuință pentru mai multe scopuri de șciință și artă. Dar va fi și un mijloc de distracțiune, prin care ori cine și ori unde va puté să audă cele mai vestite debutări in cântări și musică.

Represintantul lui Edison, dl Wangemann, a vinit in Europa și in capitalele mai mari arată publicului această invențiune și pretotindenea produce senzațiune.

Ilustrațiunea noastră din nr. acesta infătoșeză in st'anga sus și portretul bine nimerit al lui Edison.

Literatură și arte.

Șciri literare și artistice. *Regina României*, precum c'etim in »Românul«, va reincepe in cur'end a convocă mai multe persoane literate din București, spre a asistă la ședințele literare, ce vor incepe a se face la Palat. — *Dl Ilie Ighel* a publicat la București o broșură intitulată: »O dragoste«, care cuprinde o n'ovelă. — *Dl Chariton Gheantru*, un tiner artist român din București, a terminat de cur'end un relief in teracota, colorat, represintând castelul Peleş in timp de ăr'nă, la resărit de s'ore. — *Violinistul Ondr'cek* doră va remăné la București, căci, precum scrie »Românul«, se urm'eză tratări cu d'ensul să ocupe o catedră la conservator. — *Dl Paul Hunfalvy* face in revista »Századunk« o recenssiune in felul ceu a scrierii dlui A. D. Xenopol, intitulată: »Istoria Românilor din Dacia Trăiană.«

Eminescu și Maiorescu. F'oiă literară-politică s'ept'mănală »Fântâna Blandusiei« (format mare) din București, printr'un articol semnat de dl Al. I. Hodoș, combate in termini forțe hotăr'iti studiul dlui Maiorescu asupra lui Eminescu și a poesilor lui, reproduc'end și de noi, și nu-l află vrednic d'a figură ca prefață la ediția nouă a poesilor lui Eminescu. Dl Maiorescu, dic'end articolul, își pune dela inceput doue intrebări: Cine a fost Eminescu? Care este partea caracteristică a operei sale? La intrebarea primă se m'arginește să facă o polemică personală cu dl Hăș-

dău, care în „Revista Nouă“ își sfârșise necrologul cu o frază amară la adresa »înțelepților cari au lăsat să neburnască un Eminescu«! Dl. Maiorescu a simțit aluziunea și acum își dă răspunsul pe furis, îmbrăcat în haina unui studiu și dice, că Eminescu a fost un om care n'a neburnit din pricina miseriei, în care l'am lăsat. Răspunsul la întrebarea a doua: care este partea caracteristică a operei poetului? — e superficial. Că Eminescu era un om foarte învățat, că învățătura la el era pe deplin asimilată; că e sincer în versurile lui; că forma versurilor sale e frumoasă; că poetul *manuă* perleret limba maternă: éta toate judicioasele observații ale marelui nostru critic. Retipărește bucăți, nu mai puține de trei-deci, din poeziile lui Eminescu și le retipărește numai ca să pôtă esclama din când în când: Ce versuri frumoase! Ce formă! Cum știe poetisă cuvinte prosaice! Ce rime noi! Uite, riméză și numele proprii! Ce cugetare adâncă! Da. Numai exclamații. Și cu astea s'a isprăvit »studiul« asupra lui Eminescu. Cine e mulțumit, să ridice mâna! — Încât pentru cestiunea acésta, noi ne-am spus părerea 'n nr. trecut, că adică eminentul nostru critic ne-a zugrăvit numai psihologia individuală a poetului ș-a aprețiat numai forma versurilor, fără inse de-a studiá mai cu deamănuntul fondul. Acuma constatăm de nou, dimpreună cu »Fântâna Blandusiei« că »studiul asupra lui Eminescu este încă de făcut.«

Încă un călindar. A apărut la Gherla în imprimăria diecesană: »Micul călindar portativ, cu notițe folositoare pe anul comun 1890, de Teodor Todușiu, tipograf.« Anul al doile. Prețul 40 cr.

Reviste noue. *Frémétul*, revistă literară, a apărut la București și va eși odată pe săptămână. — *Dunărea și Dimbovița* sânt doue reviste noue literare, care au apărut tot la București.

Țiare noue. *Timpul*, țiarul conservator din București. încetat la 1884, a reapărut éráș; de astădată va represintă vederile dlui Al. Lahovary, ministru de esterne și ale soților sei de principii. — *L'Europe*, e numele unui țiar politic frances săptămânal, care a început să iésă la Paris, ocupându-se și de români.

Teatru și musică.

Șcri teatrale și musicale. *Bătrânul Millo* mai dá din când în când câte o represintație; astfel va da una și la 29 novembre, în sala teatrului »Dacia« din București, cu care ocaziune va jucá piesa »Jian«, dramă națională. — *Tenorul Gabrielescu* cântă cu mare succes la Treviso în Italia; de curénd a debutat escelent în opera »Asrael« de Franchetti. — *Violoncelistul Dumitru Dinicu* va da la 21 nov. (3 decembrie) un concert în sala noului Ateneu din București; dl Dinicu este laureat al conservatorului din Viena, unde a obținut la concursul de violoncel, medalia și premiul Beethoven. — *Dl. Jacob Mureșan*, profesor de musică 'n Blaș, are de gând să dea 'n Blaș un concert în folosul studenților săraci de acolo.

Teatrul Național din București a început să-și reia avântul de acuma-s trei-patru ani. Stagiunea, sub noua direcțiune, s'a deschis cu auspicii foarte norocoșe. Piesele jucate pân' acuma, una originală nouă, altele localizate și traduse, alese bine și jucate cu succes, au atras lumea éráș la prima scenă română, care în anul trecut a remas cu totul părăsită. De curénd s'a jucat »Macbeth« tragedia lui Shakespeare, tradusă de dl Bengescu, cu Manolescu în rolul prim și cu dșora Ciupagea în rolul lady Macbeth. Debutul a reușit bine și 'n duminica trecută s'a dat de nou

aceeaș piesă. Marți s'a represintat comedia »Tartuffe« de Molière, tradusă 'n versuri de dl E. T. Aslan; în rolul prim a escelat dl C. Notara. Stagiunea de operă va începe la 2/14 decembrie cu »Baronul țiganilor« de Strauss. Aflăm din »Româul« că dl Titus Dunca a tradus și oferit Teatrului Național piesele: »Prima durere« și »Copila fără mamă« care se vor pune 'n repetiție prin luna ianuarie. Acuma sânt în repetiție piesele: Marion De'orme, Manevrela de tómnă și Scapin. Tot traduceri și értaduceri.

Pentru bustul lui Eminescu. Pe joi, 16/28 novembre, s'a anunțat la București în teatrul »Dacia« o represintațiune teatrală estraordinară, organizată de societatea »Generația viitoare«, pentru completarea cheltuelelor bustului lui Eminescu. Avea să se represinteze »Nobleța și Poporul« comedie în 3 acte de Molière, értaduceri, să se aducă pe scenă bustul lui Eminescu.

Concertele de cameră Hubay-Popper în Buda-pesta, în număr de cinci acest an, au reinceput cu un succes așa de sporit, încât al doilea a trebuit să se țină în sala mare a redutei. Acésta a fost o daună. Dcă venitul material al salei vëndute până în ultimul colțisor a trebuit să fie neauđit, arta inse a păgubit. Pastelurile musicale create pentru musică-intimă (Kammer-musik) în spațiu restrins, nu suferă acest etalagiu pompos în sali de dimensiuni immense. Cu tótă arta esquisită de care genialul violonist a usat cu prisosință, cu tótă caracteristica eleganță a jocului dlui Popper, finețele intențiunilor au fost în mare parte pierdute, cum se evaporéză cel mai esquis parfum în un vast deșert. Atât spiritualul septet de Saint-Saëns, cât și quintetul de Schubert plin de acel intraductibil »Gemüth« german, ar fi produs, prin modul cum au fost eșecutate, impresiuni neșterse dcă ar fi putut fi ascultate numai de un public adeverat musical, cu reculegerea de care numai sufletele care pricep »frumosul« sânt capabile. Sala a fost inse indesuită de o lume elegantă, briliantă, tapagiósă, proprie d'a înțelege artiști eminenti ca Hubay și Popper, dar nu atunci când ei uită cerințele unui asemenea public pentru a-și da tot sufletul numai interpretățiunei unei musică ce pôte fi gustată numai de puțini aleși. Cu strălucit succes a cântat dra Alice Barbi o arie de Rossi și mai multe »Lieder« de Schubert dise cu un bun gust și o inteligență rară. Dra Alice Barbi a cărei succese în capitala Ungariei vor face epocă în viața sa artistică, are o voce d'o putere măsurată, dar d'o rară egalitate în tótă marea ei întindere. Prin o perfectă metodă d'a respirá, inteligenta artistă pôte obținé efecte în frasare și nuanțare aprópe necunoscute, efecte ce au pus în admirațiune întregul public. De și cântă alături cu cei mai mari artiști ai țării, dra Barbi nu a fost mai puțin aplaudată și admirată. Așteptăm cu impaciunță a treia serată Hubay-Popper — inse în sala mică a redutei — pentru ca să putem éráș gustá pe deplin farmecul arcușului marelui violinist Hubay și a răpitorului cellist Popper, doi artiști de cari ori ce țérá ar fi mândră. — c. d. s.

Serate literare 'n Cluș. Tinerii români dela universitatea din Cluș, cu concursul inteligenței române de acolo, au început și 'n érna acésta să dea un șir de serate literare române. Prima s'a ținut în sâmbăta trecută, la 23 novembre n., cu următórea programă: 1. »Cuvént de deschidere« rostit de dl dr. Gr. Silași. 2. »Andrei Mureșan«, disertație de dl Gav. Precup, stud. phil. 3. »Mihnea și baba«, poesie de Bolintinean, declamată de dl V. Abui, stud. med. 4. »Ceva despre sistemul solar«, prelegere astronomică de dl Iul. Carșai, stud. phil. 5. »Herșcu Boccegiu«,

poemă comică de V. Alecsandri, esec. de dl Fl. Muntean, stud. med. 6. »Satira a III-a a lui Eminescu«, decl. de dl Nic. Vraciu, stud. med. 7. »Cuvent de inchidere«, rostit de dl Al. Haliță, stud. phil. Succesul a fost foarte mulțamitor, căci s'a intrunit un public frumos; care a ascultat cu plăcere singuraticile puncte ale programei.

Musica bisericească, scrie »Pedagogul Român«, la noi a fost pân acuma foarte puțin cultivată. Nu vorbim de cea instrumentală, căci in biserica noastră se simte ôrecare frică de această artă divină, ci musica vocală, in cele mai multe orașe chiar, este tot cea unisonă. Ici côle inse in timpul mai nou se ivese compositori demni de tötă stima. Așá G. Musicescu, carele a prelucrat liturgia tipărită cu spesele asilului »Elena Dómna«; G. Stefanescu, de carele este compusă liturgia pe 2 și 3 voci pentru copii, tipărită in tipografia națională din Craiova; G. Dima in Sibiu, N. Popoviciu in Brașov. In șirul acestora nu vom greși numărând și pe dl I. Vidu din Lugos, fostul profesor de musica vocală dela institutul teologic-pedagogic din Arad, de presinte invătător poporal in Lugos și conducătorul corului reuniunii de cântări a plugarilor de aici. Dlui a compus pentru cor de copii un cheruvic terzet foarte frumos și se află la dsa de vëndare cu 30 cr. exemplarul. Ar fi bine, ca in tôte școlele noastre să se îmbrățișeze cu căldură atât cântările armonioșe pentru intrumșetarea bisericei, cât să se incurajeze și dnii autorii pentru indemnarea spre lucru mai de parte. Cheruvicul, de care vorbim, este hectografat pentru voci separate. A mai compus dl Vidu o nouă cântare lumescă »Primăvera« și are mai multe partituri pentru cvartet bărbătesc, exemplarul 30 cr. Lucrările dsale sânt basate pe studiu serios, căci voeșce să delătore străinismul din **musica noastră națională** și are mai multe lucrări nu de puțină insemnatate pentru corurile noastre.

Operă nouă. Dnii Caudela și dr. Otremba din Iași, scrie »Românul«, au terminat musica unei opere intitulată »Dacii și Romanii.« Opera este in 3 acte. Libretul in versuri e de dl N. Beldiceanu, tras din o piesă germană, lucrată acum 20 ani de dl Reinik, fost profesor in familia Cogălniceanu; această operă se va traduce in nemșeșce, pentru a fi jucată pe una din scenele Germaniei. Dar româneșce?

Curiositate teatrală. La teatrul »Quirino« din Roma se jôcă poporala și frumoșa operetă a lui Lecocq, »la Fille de madame Angot« prin mimică. Orchestra esecută intrăga partitură a lui Lecocq, personagiile piesei vin tôte după ordinea celebrei opere pe scenă, dar nici nu vorbesc, nici nu cântă. Prin gesturi făcute din mâni și din picioare, și prin pasuri de balet, actorii muți se silesc să interpreteze piesa. Noua interpretațiune, pantomimă-balet, are părți cari au plăcut publicului; dar totul piesei l'a lăsat indiferent. Incercarea e ciudată, dar nu izbuteșce pe deplin.

Biserică și școlă.

Șciri bisericeșci și școlare. Dl Nicolae Solomon, protopop gr. c. in Mureș-Ludoș, a fost numit de cătră consistorul din Blaș protopop in Cluș. — *La gimnasiul din Beins*, unde in clasele superioare limba de propunere este acuma cea ungurescă, limba română și religiunea și de-acuma inainte se vor propune româneșce. — *In diecesa Gherlei* se fac mișcări pentru nființarea unui fond preoțesc spre ajutorarea preoților ajunși neputincioși. — *Dl Teodor Pinter* a fost ales paroc gr. or. in Curtici, in locul părintelui Moise Bocșan, ales protopresbiter in Arad.

Damele române din Lugos au ținut la 20 nov. adunarea lor convocată pentru constituirea unei reuniuni cu scopul d'a inființá o școlă română de fete. Adunarea, precum aflăm din »Lum'atoriul«, a reușit bine. Presidentă s'a ales dna Stoiar, secretar dl Cor. Birescu, absolvent de teologie. Dl G. Dobrin ceti un proiect de statute, care apoi se votă, decidându-se a se subșterne la guvern pentru aprobare.

Sinod protopopesc. In protopopiatul Cătinei, care aparține archidiecesei Blaș, la 11 novembre n. s'a ținut, in comuna Chiciud, sinod protopopesc, sub presiul protopopului Ioan Moldovan, un preot la innălțimea misiunii sale, care cu asta ocașiune a propus să se inființeze o bibliotecă pentru districtul protopopesc. Propunerea s'a primit și s'a ales o comisiune in persoanele dlor Andrei Vodă, Alesandru Barbulescu și Constantin Rusu, care să facă un proiect de statute, pe care să-l represinteze in sinodul viitor.

Societăți de lectură. *Academia ortodoxă* pentru literatură, retorică și musica bisericească in seminarul archidiecesei din Cernăuți, ș-a ales pentru anul 1889/90 in adunarea generală ordinară din 2/14 novembre a. c. următorul comitet: Vasile Gaina, președintele academei; Titu Popescul, secretar de esterne; Grigorie Crețu, secretar de interne; Mihai Ursuleac, președ. secțiunii musicale și I. vice-preș.; Constantin Hlibca, controlor; Orest Bendeschi, cassar; Eughenie Neșciuc, președ. secțiunii literare și II. vice-preș.; Vasilie Lucan, bibliotecar; Grigorie Laza, econom. Comisiunea revêdătoare: Macsimilian Mitric, Mihai Bocca, Teodor Balan. — *Societatea studenților români din Zürich*, procedând la alegerea noului comitet, s'a ales: Președinte, dl G. Dunca, vice-președinte dl Alecs. Dumitrescu, secretar dl Aur. Lupescu, cassar dl I. Tzintzu, actuar dl L. Teodorescu, bibliotecar dl I. Lușescu.

Reuniunea invătătorilor români gr. or. din districtul Făgăraș va ținé adunarea sa generală in 23 și 4 decembre n. in opidul Agnita, sub presiul dlui administrator protopopesc Iuliu Dan. Cu asta ocașiune, afară de agendele oficiale, se vor ținé și prelegeri teoretice de cătră invătătorii Nicolae Pop, I. Capătă, Lazar Comșa și Ioan Bonea.

Ce e nou?

Hymen. *Dl Emiliu Poruțiu*, subjude cercual reg. in Oravița și-a serbat cununia in 6/18 novembre cu domnișora Aurelia Jurma, fiica dlui Petru Jurma archivar consistorial in Arad. — *Dl Iuliu Huban*, absolvent de teologie din diecesa Gherla, s'a logodit cu dșora Isabela Cosmuța, fiica reposatului Ioan Cosmuța din Carei. — *Dl Iuliu Crina*, comerciant in Doclin și dșora *Stefan Mioc* la 24 novembre ș-au serbat cununia in Fizeș, comitatul Caraș-Severin.

Șciri personale. *Maj. Sa împêrătésa-regina Elisabeta* petrece acuma la Corfu, de unde se va rențorce 'n Viena la 15 decembre. — *Regina României* a sosit la sfêrșitul săptămânei trecute, din străinătate, la București, unde a fost intimpinată de regele, de prințul moștenitor și de membrii corpului diplomatic cu dómnele lor.

Asociațiunea transilvană. *Despărțemântul Hațeg* va ținé adunarea sa generală in 2 decembre st. n. in Hațeg, in localul institutului de credit și economii »Hațegana.«

Damele române din Blaș s'au constituit intr'un comitet de binefacere, care prin dómnele Cornelia Deac și Camila Pop au adunat o sumă de peste 130 fl., din care să se cumpere vestminte de êrnă

pentru băieții săraci. Este de dorit ca damele noastre din Blaș să formeze o reuniune constituită pe staute.

Exemplu de imitat. Din protopopiatul Cătinei se scrie »Gaz. Trans.«: Încă în sinodul precedent, intrunit la 9 septembrie n. c. în comuna Țagul-mare, s'a primit din partea tuturor membrilor sinodului românescă propunere a dlui Andrei Voda, preotul Ormenișului de Câmpie, de a se prenumără cel puțin la un diar național românesc fiecare preot din tractul Cătinei, ér dl protopop Ioan Moldovan din Cătina, sub al căruia presidiu s'a ținut sinodul, a binevoit a lua asupra-și angajamentul de a însinua prenumerațiunea și de a se îngriji de incasarea tacselor de abonament, ceea-ce s'a și făcut, așa că astăzi cu multă mândrie și bucurie sufletescă spun, că fiecare preot din tractul Cătinei are la casa sa un diar național român. Preoții noștri au făcut așa-dară un paș înainte și doresc dela Dumneșeu, ca exemplul dat în privința acésta de protopopiatul Cătinei, să fie cât mai curênd urmat și de celelalte protopopiate.

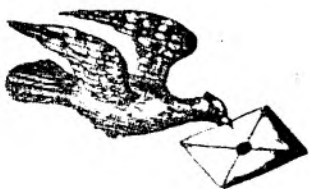
Procesul de presă al „Luminatoriului.” Precum anunțarăm, Curia regêscă a nimicit sentința tribunalului cu jurați din Arad, în cauza procesului de presă, intentat dlui V. I. Barcianu, prim-colaborator al »Luminatoriului.« Acuma aflăm din diare, că tribunalul din Arad a fiesat un termin nou pentru acest proces: noul termin va fi la 16 decembrie n.

Dieta Bucovinei, la propunerea dlui br. Eudociu Hurmuzachi, a votat următorele subvențiuni: societății pentru cultura muziceii bisericeșci din Cernăuți 100 fl., societății teatrului orășenesc din Cernăuți 300 fl., societății de spriginire pentru elevii sermani la școla comunală de băeți în Cernăuți 30 fl., societății pentru spriginirea aușitorilor la academia agronomică din Viena 50 fl., societății pentru cultura și literatura română 200 fl., societății de spriginire Francisc Iosif I la gimnasiul superior din Cernăuți 100 fl., societății de asil 200 fl., societății »Școla Română« în Sucéva 200 fl., societății »Armonia« 150 fl.

Cruceri noi. La monetăria din Viena se vor bate până la finele lui martie 1890 cruceri noi în valóre de 300.000 fl., adecă 30 milioane de cruceri. E probabil inse, că tóte 30 milioanele vor fi gata la finele acéstu an, așa că la anul nou va fi o parte pusă în circulațiune. Bucăți de câte 4 cr. de forma celor de ađi nu se vor mai bate, fiind intențiunea d'a se scóte cu incetul din circulațiune bucățile de 4 cr. de ađi.

Cum călătoreșce țarul. Ca să se vedă cât de multe și ce fel de precauțiune se iau pentru a se ocroti vieța țarului când el călătoreșce, »Truth« scrie: Cu țarul totdeuna merg și doi tēmplari, doi lucrători și doi zidari, ca aceștia să viziteze cu de amēnuntul odăile în care țarul are să fie sălășluit, și cari cercetéză decă nu e la mijloc vre-o încercare de atentat. Afară de acésta și pe acoperișurile casei, prin pod — pretutindeni sânt agenți secreți, cari îl păzese pe țarul chiar și de ciripitul vrăbiilor.

Poșta redacțiunei.

Karolinenthal. Din »Panteonul Român« de mulți ani nu mai avem nici un exemplar. Pentru suma trimisă v'am înscris între abonați pe oct.—dec.

Iasi. Poesiile vor urmă cât de curênd.

Paris. V'am trimis scrisóre particulară.

Un vis ciudat. Fórte ciudat. Celalalt articol, schimbat la fine, va eși

Lugoș. În nr. viitor.

Concurs.

Subscriberul oficiu silvanal al domeniului episcopesc gr. cat. de Oradea-mare publică concurs pentru ocuparea a opt posturi de vigili séu păđitori silvanali sistemisați cu létă anulă de câte 200 fl. bani gata și pe lângă asta *cvartir, încălđit, luminat și câte un rénd de haine:* unul de iernă și altul de veră.

Pot concură numai indiviđi necăsătoriți, cari n'au implinit 35 de ani, datori fiind să arate, că sânt de-o constituție a corpului integră, tare și sănctósă; că sânt apti de-a vorbi, auđi și vedé bine; că șciu bine scrie, ceti și calculă; că vorbesc ungureșce și româneșce, că sânt nepetați moraliceșce și în fine concurenții au să se oblige, că în decurs de doi ani vor depune esamenul în specialitatea de vigil silvanal.

Vor fi preferiți cei ce vor dovedi, că au cvalificațiunea de specialitate cerută în § 37 al art. de lege XXXI din a. 1879, și că sânt esperți în serviciul silvanal

Petițiile scrise cu mâna proprie sânt a se înaintă până la 1 decembre n. c. la subscriberul oficiu.

Oficiul silvanal al domeniului episcopesc.

Beins, 10 novembre 1889.

1—1

Nicolau Tobias,
proto-silvanist domenal.

Picături de Maria-Zell pentru stomac,

fórte folositoare în tóte bólele de stomac.

Vindecă: lipsa de apetit, slăbiciunea stomacului, resprațiunea mirositoare, paliditatea, rigăile, colica, catarul de stomac, acréla 'n gât, gălbinarea, grêța, vêrsarea, durerile de cap (decă provin din stomac), șgărciurile de stomac, incuetura, ingreunarea stomacului, hemoroidele etc. Prețul unei sticle, cu Marca de invențiune, instrucțiune pentru întrebuințare 40 cr.; duplă 70 cr. Expedițiunea centrală prin farmacistul Carl Brady, în Kremšier (Moravia.)

Avertisment! Veritabilele picături de Schutzmarke. Maria-Zell pentru stomac se falsifică și se imiteză mult. *Semnul veritabilității* este, că fiecare sticlucă trebuie să fie împachetată în hârtie roșie, *provêdută cu marca de sus* și să aibă *regulele de întrebuințare*, mai observându-se, că este tipărită în *imprimeria lui H. Gusek în Kremšier.*

Hapuri purgative de Maria-Zell.

Aceste hapuri (pilule) care de mulți ani se întrebuințéză cu cel mai bun succes contra lipsei de scaun și la incueri, se falsifică mult. Cumpărătorul să fie atent la marca de mai sus, cum și la subscrierea farmacistului C. Brady, Kremšier. Prețul unei cutii 20 cr., 6 cutii 1 fl. Decă banii se trimit înainte, se espedéză franco: 1 sul cu 6 cutii 1 fl. 20 cr., 2 suluri 2 fl. 20 cr.

Picăturile de Maria-Zell pentru stomac și hapurile purgative de Maria-Zell nu sânt niște lécuri secrete. Descrierea se află în regulele de întrebuințare care se alătură la fiecare sticlă și cutie.

Picăturile de Maria-Zell pentru stomac și hapurile purgative de Maria-Zell se află de vëndare: în Oradea-mare la farmaciștii: E. Ember, Lud. Molnár, George Nyiry, Carol Bleyer, Ales. Heringh și la misericordiani; în *Beretyó-Uffahu* la farm. Geza Tamásy, în *Kis-Marja* la farm. Fr. Gallasy; în *Komádi* la farm. G. Scholtz; în *Salonta* la farm. L. Kovács și Fr. Po-dráczky.

7—43

Călindarul săptămânei.

Diua sépt.	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sórele
Dum. 25 după Rusalii	Ev. 9 dela Luca c. 12, gl 8, a inv. 3.	res.	ap.
Duminecă	19 Prof. Avdie	1 Dec. Oscar	7 29 4 10
Luni	20 Par. Grigorie decap	2 Candida	7 30 4 10
Marti	21 (†) <i>Intrarea în bis</i>	3 Fran. Xaver	7 31 4 10
Mercuri	22 S. Apost. Filemon	4 Barbara	7 32 4 9
Joi	23 Par. Amfilochie	5 Sava	7 33 4 9
Vineri	24 Mart. Ecatarina	6 Nicolae	7 34 4 8
Sâmbătă	25 M. Climent papa	7 Siegbert	7 35 4 8

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Hügel în Oradea-mare.